

DE ONTWIKKELING NAAR BREDE, INTEGRALE ADVISEUR VOOR HET MKB IS VOOR FINANCIEEL ADVISEURS NOODZAKELIJK OM RELEVANT TE BLIJVEN EN EEN DUURZAAM BUSINESSMODEL TE KUNNEN BOUWEN, AANGEZIEN HET TRADITIONELE PRODUCTGERICHTE ADVIES ONDER DRUK STAAT. DE ADVISEUR MKB VAN DE TOEKOMST IS EEN WAARDEGEDREVEN PROFESSIONAL DIE MET EEN FINanciële BRIL INTEGRAAL ADVIES GEEFT AAN HET MKB, ZODAT HET MKB TOEKOMSTBESTENDIG WORDT EN BLIJFT.

Duurzaam advies aan mkb is integraal

TEKST FRED DE JONG

Het thema van deze special is duurzaam advies. Maar wanneer is advies duurzaam? Duurzaam betekent dat iets lang meegaat. Een duurzaam advies moet dus gericht zijn op de lange termijn. Speciale aandacht is nodig voor het mkb. De continuïteit van het mkb staat of valt bij de mate waarin deze bedrijven zich kunnen aanpassen aan de veranderende omstandigheden. Verduurzaming is daarin essentieel en daar heeft de ondernemer hulp bij nodig. Maar, om duurzaam te kunnen adviseren zal de financieel adviseur anders, namelijk integraal moeten kunnen denken en handelen, gericht op de toekomst. Dat vraagt om een andere manier van opleiden.

Het mkb staat voor ingrijpende uitdagingen. Het Nederlands Comité voor Ondernemerschap (2022) signaleert vier concrete thema's die van belang zijn voor ondernemers de komende jaren: duurzaamheid, digitalisering, arbeidsmarkt/menselijk kapitaal en financiering. De transitie naar een duurzame economie vraagt om extra investeringen van het bedrijfsleven, de digitale revolutie zet traditionele verdienmodellen onder druk en het aantrekken en behouden van medewerkers vraagt om goed werkgeverschap. Kenmerkend voor deze vraagstukken zijn dat ze met elkaar samenhangen en per definitie complex zijn.

FINanciële DREMPELS

De uitdagingen voor het mkb zijn in grote mate ook een financieel vraagstuk. Onderzoek van de Kamer van Koophandel toont bijvoorbeeld aan dat zzp'ers en mkb'ers wel willen verduurzamen, maar dat men in de praktijk op (veelal financiële) drempels stuit. Het Nederlands Comité voor Ondernemerschap (2021) concludeert dat het noodzakelijk is dat mkb'ers betere toegang krijgen tot kapitaal in de vorm van zowel vreemd als eigen vermogen. "Er is een robuuste en diverse financieringsmarkt nodig, waar naast bancaire financiering ook alternatieve financieringsvormen toegankelijk zijn."

Voor de continuïteit van het mkb is winstgevendheid een voorwaarde, maar dit dient niet ten koste te gaan van de sociale en ecologische verantwoordelijkheid die ondernemers hebben en waar ze steeds vaker op worden afgerekend (corporate social responsibility en sustainability). Onderzoekers van de Rotterdam School of Management hanteren het begrip gezonde groei, maar dit is vooral gericht op welvaartsgroei uitgedrukt in Bruto Binnenlands Product (BBP). Groei die gericht is op brede welvaart, die zorgt voor lange termijn waardecreatie voor een brede groep stakeholders, gaat verder dan gezonde groei. Dit is duurzame groei. Deze kan de maatschappelijke waarde van het mkb vergroten, zo geeft het Nederlands Comité voor Ondernemerschap aan.

BELANGRIJKE ROL ADVISEUR

De genoemde uitdagingen (zoals verduurzaming en digitalisering) hebben grote impact op de toekomst van het mkb, de klanten van de financieel adviseur, en zorgen voor belangrijke financiële vraagstukken. De omvang en de complexiteit van deze uitdagingen zorgen voor (financiële) onzekerheid bij het mkb. De waarde van advies neemt toe naarmate de complexiteit voor mkb'ers groot is en de onzekerheid toeneemt. Financieel adviseurs zijn bij uitstek geschikt om die onzekerheid te reduceren en het mkb te helpen naar een financieel gezonde toekomst op een verantwoorde manier voor de sociale leefomgeving en het milieu. Vrijwel alle mkb-ondernemers maken al gebruik van een financieel professional, zoals een accountant, boekhouder, belastingadviseur, financieel adviseur of verzekeringsadviseur. Bij advisering over jaarrekeningen en belastingaangiftes wordt er vooral naar het verleden van de onderneming gekeken. En adviseurs zijn veelal gefragmenteerd bezig: de belastingadviseur met aangiftes, de accountant met de verslaggeving, de boekhouder met de jaarrekening, de assurantietussenpersoon met de verzekeringen en de financieringsadviseur met de lening. Terwijl de transities waar het mkb voor staat vragen om een integraal advies van een financieel professional. Deze transities raken zowel de ondernemer, de onderneming als ook de werknemers. En deze transities hebben impact op de fiscale dynamiek, de (verzekerbare) risico's, de cashflow, de investeringen, het rendement en bijvoorbeeld de arbeidsvoorwaarden. De financieel professional die in staat is om breed en integraal het mkb te adviseren creëert voor zichzelf op die manier een toekomstbestendig businessmodel.

INTEGRAAL ADVIES

Het is belangrijk om financieel adviseurs die duurzaam willen adviseren te leren om met een andere bril te kijken naar het mkb. Waar financieel adviseurs altijd geleerd is om te adviseren met een overwegend financieel doel (meer vermogen, minder belasting, lagere premie, kostenreductie), leren we ze nu kijken met een financi-

ele bril. In onze visie leidt dat tot een nieuwe rol voor de financieel adviseur van de toekomst van fragmentarische financiële diensten door verschillende financieel adviseurs naar integraal advies door financieel adviseur met nauwe relatie met de ondernemer, van productgedreven met een financieel doel naar waardegedreven met gebruik van een financiële bril, van gedreven vooral door economische waardecreatie naar bijdragen aan transitie naar toekomstbestendig ondernemen op basis van meervoudige waardecreatie, van op jezelf werken met inzet van eigen specialisme naar werken in co-creatie met de ondernemer, stakeholders en relevante specialisten, van een fragmentarische relatie naar een structurele vertrouwensrelatie met de ondernemer.

TOENEMENDE ADVIESVRAAG

Financieel adviseurs zijn zelf meestal ook mkb'ers en worden dus net als hun klanten geconfronteerd met de eerder beschreven transitie. Daarnaast worden juist de accountants, belastingadviseurs en verzekeringsadviseurs extra geraakt. Neem digitalisering. Door data-analyses, artificial intelligence en robotisering worden processen rond belastingaangiftes en jaarrekeningen geautomatiseerd. Verzekeringen, ook voor het mkb, worden steeds vaker door de ondernemer zelf via internet afgesloten. Het beheer van de financiën kan via een app. Kortom, digitalisering grijpt in op de primaire processen bij financieel adviseurs en ondermijnt hun core business. Mkb'ers zullen steeds minder bereid zijn om te betalen voor geautomatiseerde en gestandaardiseerde dienstverlening.

In haar beleidsagenda voor de financiële sector wees toenmalig minister van Financiën Kaag op de maatschappelijke verantwoordelijkheid van financiële instellingen zoals verduurzaming en digitalisering van de samenleving en het bedrijfsleven. Zij schetst vier concrete ambities: een financiële sector die bijdraagt aan een duurzame wereld; een financiële sector die gezond en weerbaar is; een financiële sector die inclusief is en maatschappelijke verantwoordelijkheid neemt; een financiële sector die innovatief en toekomstgericht is.

Vanuit Europa wordt wetgeving opgelegd om bijvoorbeeld duurzaamheid standaard onderdeel te laten zijn van advisering over beleggingsproducten. Van hypotheekadviseurs wordt verwacht dat in het hypotheekadvies ook aandacht is voor de mogelijkheden om de woning te verduurzamen. Accountants krijgen te maken met de verplichting (CSRD) voor grote bedrijven (vanaf 250 werknemers) om in hun verslaglegging te rapporteren over de effecten van hun activiteiten op milieu en samenleving. Dit heeft impact op de advisering aan het mkb, aangezien zij onderdeel zijn van de

'Duurzaam advies zorgt voor **continuïteit en toekomstbestendigheid** van het mkb'

‘Er is een robuuste en diverse financieringsmarkt nodig.’

keten waarover gerapporteerd moet worden. Belastingadviseurs hebben te maken met fiscale instrumenten die de verduurzaming stimuleren, maar binnen de belastingpraktijk wordt ook gesproken over een herziening van het stelsel om vervuiling meer te gaan belasten. Adviseurs moeten hun klanten daarop voorbereiden. Onze verwachting is dat het aantal instrumenten en regelingen voor financieel professionals om gestelde doelen van de duurzaamheidstransitie te kunnen realiseren, sterk zal toenemen. Omdat het huidige tempo van verduurzaming te traag is. En dat de vraag naar advies met betrekking tot die transitie toeneemt.

De demografische ontwikkelingen hebben direct impact op de financieel professionals. Advieskantoren geven aan moeite te hebben om personeel, vooral jong talent, aan te trekken. Deels door de vergrijzing, maar ook doordat steeds meer jongeren op zoek zijn naar betekenisvol werk. Een dik salaris en dito leaseauto zijn niet meer de drijfveren voor jongeren bij het zoeken naar een baan. Relevantie, impact, purpose spelen een steeds belangrijker rol. Adviseren over duurzaamheid is voor advieskantoren dan ook een manier om aantrekkelijk te zijn voor jonge talenten. Het mkb merkt dat

ook. Jong personeel is schaars, het personeelsbestand vergrijsd. Dat zet de productiviteit van het mkb onder druk. Gericht personeelsbeleid, met goede arbeidsvoorwaarden is belangrijk. Daar hoort ook bij het financieel gezond houden van medewerkers, omdat er een relatie is tussen financiële gezondheid en productiviteit. Werknemers die financiële stress ervaren werken minder hard en zijn vaker ziek. Daarnaast hebben ondernemers een verantwoordelijkheid om hun werknemers te helpen langer te werken (de pensioenleeftijd loopt op) op een gezonde manier.

MASTER INTEGRAAL ADVISEUR

Om financieel adviseurs op te leiden heeft de HAN een nieuwe masteropleiding ontwikkeld, de Master Integraal Adviseur MKB, die vanaf september 2024 van start gaat. Meer informatie is te vinden via: <https://www.han.nl/opleidingen/master/integraal-adviseur-mkb/deeltijd/> ■

Dr. Fred de Jong is associate lector sustainable finance & tax aan de HAN University of Applied Sciences en Academic Director van de Master Integraal Adviseur MKB.